

شهید دکتر بهشتی یک ملت بود

زندگینامه شهید دکتر بهشتی

سید محمد حسینی بهشتی دوم آبان ۱۳۰۷ شمسی در اصفهان به دنیا آمد. پدرش از روحانیون اصفهان و امام جماعت مسجد ائمن بود و به کارهای مذهبی مردم می پرداخت و برای تبلیغ و رسیدگی به مسائل شرعی، به روستاهای اطراف اصفهان می رفت و به فعالیت دینی، سخنرانی و بیان احکام مشغول بود و نماز جماعت اقامه می کرد و مشکلات آنان را برطرف می ساخت.

مادرش نیز زنی پاکدامن و پرهیزکار بود و در انجام احکام شرعی و آداب اسلامی دقت نظر داشت. این بانوی محترم دختر حضرت آیت الله حاج میر محمدصادق خاتون آبادی از مراجع بزرگوار و محققان صاحب نام بود.

تحصیلات و استادان شهید دکتر بهشتی

سید محمد کودکی چهار ساله بود اما با همسالان خود تفاوت داشت. اخلاق نیک او حکایت از آینده درخشانش می کرد. ایشان تحصیلات را در چهار سالگی در مکتب خانه ای آغاز نمود. خیلی سریع خواندن و نوشتن و روخوانی قرآن را فرا گرفت. تا این که بعدها به دبستان دولتی رفت و هنگامی که امتحان ورودی از او گرفتند، گفتند باید به کلاس ششم برود ولی از نظر ما نمی تواند. بنابراین او را برای کلاس چهارم پذیرفتند. پس از آن که تحصیلات دبستانی را به پایان رساند. در امتحان ششم ابتدایی شهر، نفر دوم شد. سپس به دبیرستان سعدی رفت و سال اول و دوم را در دبیرستان گذراند.

در ۱۴ سالگی تحصیلات دبیرستان را نیمه تمام می گذارد و به یکباره مسیر زندگی اش عوض می شود و شوقی برای حضور در حوزه علمیه احساس می کند و به جرگه حوزویان درمی آید تا با استفاده از فضای معنوی این پایگاه پاک، راه سعادت را در پیش گیرد.

سید محمد بهشتی چهار سال در حوزه علمیه اصفهان به تحصیل علوم دینی پرداخت و در این مدت کوتاه با پشتکار فراوان و استعداد درخشانی که داشت دروسی را که باید در مدت هشت سال خوانده شوند، در مدت چهار سال به پایان رساند و در ۱۸ سالگی برای تکمیل تحصیلات عالی و به دست آوردن دانستنی های تازه به شهر مقدس قم عزیمت کرد تا در جوار پربرکت حضرت فاطمه معصومه (سلام الله علیها) و در محضر استادان گرانقدر، فیض کسب کند.

در مدرسه حجتیه در حجره ای ساده سکنی گزید و به درس و بحث مشغول گشت و با دوستانی چون شهید مطهری و امام موسی صدر آشنا شد و در مدت شش ماه بقیه دروس سطح (کاسب و کفایه) را به پایان رساند و در سال ۱۳۲۶ در درس خارج فقه و اصول شرکت کرد. در همین سال با همفکری دوستانی چون شهید مطهری برنامه ای به منظور تبلیغ مذهبی در روستاهای دور افتاده، تنظیم کردند.

او با این که در سال دوم دبیرستان تحصیلاتش را نیمه تمام گذاشته و به سوی حوزه شتافته بود، دوباره تصمیم گرفت که همزمان با درس های حوزوی، فراگیری دروس ناتمام گذشته را نیز ادامه دهد. با کوشش فراوان و استعداد سرشار خویش آن دو مسیر علمی را با هم ادامه داد، به طوریکه در سال ۱۳۲۷ موفق به اخذ دیپلم ادبی گشت و در همان سال وارد دانشکده منقول و معقول (الهیات و معارف اسلامی کنونی) شد و در رشته فلسفه به تحصیل پرداخت و در سال ۱۳۳۰ موفق به اخذ دانشنامه لیسانس در رشته فلسفه شد.

ایشان پس از اخذ لیسانس از تهران به قم مراجعت نمود و در درس خارج فقه و اصول شرکت جست و به موجب علاقه فراوانی که با

مباحث فلسفی و عقلی داشت در درس «اسفار» و «شفا» علامه طباطبایی حضور یافت و از شاگردان همیشگی آن درس بشمار می آمد و در شب های پنجشنبه و جمعه با شهید مطهری و دیگر دوستان جلسه گرم و پرشوری برپا کردند که نتیجه آن به صورت کتاب ارزشمند «اصول فلسفه و روش رئالیسم» با پاورقی های شهید مطهری تنظیم و منتشر گردید.

از دیگر استادان وی در قم، عبارت بودند از: آیت الله بروجردی، سید محمد محقق داماد، امام خمینی و شیخ مرتضی حائری یزدی.

پس از پنج سال تحصیل و تدریس در شهر مقدس قم، در سال ۱۳۳۵ وارد دانشکده الهیات شد و تا سال ۳۸ در آن دانشکده مشغول تحصیل در دوره دکترا بود، ولی پس از اتمام تحصیل در آن دانشکده به خاطر فعالیت های چشمگیر فرهنگی، تبلیغی و سیاسی که در داخل و خارج کشور به عهده داشت، نتوانست رساله دکترای خویش را ارائه دهد و این امر به تأخیر افتاد. سرانجام در تاریخ ۱۳۵۳/۱۱/۱ رساله دکترای خود را تحت عنوان «مسائل ما بعدالطبیعه در قرآن» با راهنمایی استاد شهید مرتضی مطهری ارائه و از آن دفاع کرد و موفق به اخذ دکترا در رشته فلسفه شد.

شهید سید محمد حسینی بهشتی، عالم مجاهد و فعال قبل و پس از انقلاب اسلامی و از شاگردان علامه طباطبایی بود. ریاست دیوان عالی کشور، دبیر کلی حزب جمهوری اسلامی و عضویت در مجلس خبرگان، از مهمترین مسئولیتهای شهید بهشتی بود. او در راه تعالی اسلام فعالیت ها و رشادت های فراوان نمود و سرانجام همراه جمعی از یاران وفادارش، در دفتر مرکزی حزب جمهوری، توسط منافقین به شهادت رسید.

آثار و تألیفات شهید دکتر بهشتی

آیت الله بهشتی در عرصه قلم نیز برجستگی داشت و به رغم فعالیت های گسترده و مسئولیت های فراوانی که عهده دار بود، در زمینه نویسندگی نیز موفقیت خوبی داشته است. آثار قلمی ایشان از دو جهت حایز اهمیت است:

الف. با توجه به اهمیت موضوع به رشته تحریر درآمده است؛ همچون کتاب «نماز چیست؟» از آنجا که نماز ستون دین است و قوام ایمان بر این پایه استوار است و پذیرفتن اعمال، به این مهم بستگی دارد و بالاخره نردبانی برای رسیدن به بام بلند بندگی است.

ب. با توجه به ضرورت موضوع نگارش یافته است. ایشان با توجه به شرایط زمان و مکان و بر اساس نیاز جامعه - و نه در یقین - در زمینه معینی به تحقیق و تألیف پرداخته و به منظور تفنن چنین کاری انجام نداده است. مثلاً درباره مسأله بانکداری اسلامی، که یک بحث مهم و مورد نیاز جامعه ماست و کمتر بدان توجه شده است، کتابی در این زمینه می نگارد و از نظر اسلام به بررسی مسأله می پردازد. (<http://wiki.ahlolbait.com/>)

از شهید دکتر بهشتی آثار زیادی در زمینه های گوناگون دینی و علمی برجای مانده است که از آن جمله می توان به موارد ذیل اشاره کرد:

مباحث شناخت از دیدگاه قرآن، تکامل از نظر اسلام، فقه، خمس و مالیات های اسلامی، اسلام دین واقع بین، اسلام و مسئله ی تنظیم خانواده و حسن، علم امام، مالکیت در اسلام، لایحه قصاص، تعاونیها، مباحث بانکداری در اسلام و مسلمین، ربا، خاتمیت و امامت. مبانی ایدئولوژیک اسلامی، حجیت قرآن، مراحل اساسی یک نهضت، دین و دانش بشری، حق و باطل از دیدگاه قرآن و نهج البلاغه، کدام مسلک، صدای اسلام در اروپا (نماز چیست؟)، و ...

(<https://www.irdc.ir/fa/news/5920>)

برخی دیگر از آثار ایشان هنوز چاپ نشده است و شورای احیای آثار آن بزرگوار در تلاش است که در آینده آن آثار را که اکنون به صورت نوار سخنرانی موجود است، منتشر سازد.

(<http://wiki.ahlolbait.com/>)

شهید بهشتی یک ملت بود

«بهشتی یک ملت بود.» به راستی این جمله به چه معناست؟ مگر یک «ملت» دارای چه خصلت ها و ویژگی هایی است که شهید آیت الله دکتر بهشتی، به تنهایی صاحب همه آنها بود؟

بدون شک یک ملت دارای مجموعه ای از ویژگی های انسانی، اخلاقی، سیاسی و فرهنگی است و شهید بهشتی به گواه تاریخ، حائز همه ویژگی های ذاتی یک ملت بزرگ، آن هم ملتی چون «ملت ایران» بود. شخصیتی مجتهد، فقیه، فیلسوف، مکتب شناس، سیاست دان، اقتصاددان، جامعه شناس، سخنران، سخنران، مدیر، مدبر و مسلط به چهار زبان زنده دنیا بود.

شهید دکتر بهشتی از شخصیت های نادر تاریخ معاصر ایران و بلکه دنیای اسلام بود. بی تردید، او یکی از برجسته ترین رهبران انقلاب اسلامی بود که در تمامی مراحل پر فراز و نشیب مبارزه و نیز در گذار انقلاب نوپای اسلامی از بحران های بنیان برافکن سال های اولیه پیروزی، نقشی بی بدیل داشت. او به اعتراف دوست و دشمن و به مدد خودسازی روحی و معنوی و نیز توان فوق العاده مدیریتی، پس از حضرت امام (ره)، تأثیرگذارترین شخصیتی بود که در پیشبرد و تثبیت انقلاب اسلامی نقشی اساسی ایفا کرد.

همین موقعیت برجسته شهید بهشتی سبب شد که فرصت طلبان و معاندان انقلاب اسلامی، به خیال واهی خویش، با زدن انگ ها و تهمت ها سعی کنند او را از سر راه بردارند تا به مطامع و منافع دنیوی خود دست یابند، لیکن آیت الله بهشتی کسی نبود که با جوسازی معاندان و کج فهمی جاهلان، میدان مبارزه را خالی کند و عافیت طلبی پیشه سازد. مدیریت اعتصابات و تظاهرات خیابانی، هماهنگی نیروهای انقلاب در قالب شکل هایی چون جامعه روحانیت و حزب جمهوری اسلامی، مدیریت جلسات خبرگان قانون اساسی، مدیریت قوه

قضاییه و نیز تألیف ده ها اثر علمی در حوزه مباحث دینی، بخشی از فعالیت های وی - چه قبل و چه در فردای پس از پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی - است؛ لذا دشمنان تنها چاره کار را در ترور فیزیکی ایشان دیدند و در شامگاه هفتم تیر ۱۳۶۰ با به شهادت رساندن دکتر بهشتی، مظلومیت وی و روسیاهی خود را در تاریخ ثبت کردند.

ویژگی های بارز شخصیتی همراه با تسلط بر فرهنگ، اجتماع و سیاست، در کنار تواضع و فروتنی انسان وارسته ای چون او، مظلومیت هر چه بیشتر وی را به تصویر می کشد و شاید بی علت نبود که بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران در نخستین و گویاترین جملاتی که پیش از شهادت ایشان بر زبان جاری ساختند، گفتند: «بهشتی مظلوم زیست و مظلوم رفت، بهشتی به تنهایی یک ملت بود.»

بی شک پیشبرد اندیشه و عمل سیاسی، اجتماعی و فرهنگی هر فردی در گرو سیره، شخصیت و اخلاق فردی و اجتماعی اوست و این دو قرین و ملازم یکدیگرند. در خصوص آیت الله شهید دکتر بهشتی نیز راز و رمز تحقق اندیشه های وی و برتری فکری و عملی نسبت به دیگران، قطعاً مدیون شخصیت و اخلاق اوست. علم، بینش، تقوا، مدیریت، نظم، اندیشه و تعقل، اعتماد به نفس، شجاعت، تواضع، شفقت به خلق، هجرت، جهاد و مبارزه، تعبد و ... از ویژگی های ممتاز اوست که خود الگویی برگرفته از زندگی رسول اکرم (ص) و ائمه است.

(<https://sarcheshmeh.org/news/ID/564>)

واحد آموزشی - تربیتی

مدرسه علمیه حضرت خدیجه (سلام الله علیها) ماهشهر

معاونت پژوهش

۱۴۰۰ - گرامیداشت هفته قوه قضائیه